

CROMMELIN JOURNAL

Mieux vaut quitter patrie que foi.

Colofon

Het Crommelin Journal is een uitgave van de Stichting Familie Crommelin.

Het Crommelin Journal verschijnt twee keer per jaar.

Het Crommelin Journal wordt verzonden aan alle begunstigers van de Stichting Familie Crommelin.

Deelnemers dienen zelf de juiste adresgegevens te verstrekken aan de Stichting Familie Crommelin.

Het Crommelin Journal zal ook gepubliceerd worden op de website van de stichting: <http://www.crommelin.org>

© Stichting Familie Crommelin, 2009, niets van deze uitgave mag vermenigvuldigd of gekopieerd worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

Redactieadres:

Onderstal 48
4631 NR Hoogerheide
T : +31 (0) 164660038
E : info@crommelin.org

Redactie:

Henk Visser en Liesbeth Crommelin
E-mail: cromvis@planet.nl

Lay-out: Alexander Crommelin
Eindredactie: Alexander Crommelin

Illustraties:

RKD-Iconografisch Bureau Den Haag,
Bureau Monumenten en Archeologie
Alexander Crommelin Naarden,
Govert Deketh Geneve,
Mariad Crommelin Deventer,
State Library New York, Rik Heuff
Loosdrecht,
Erfgoed Delft, Frits Fabius Parijs.

Inhoud

Van het bestuur

Van de redactie

Familie berichten

In Memoriam Sonia Crommelin-van Wassenaer

In Memoriam Hansje Simons-Crommelin

Familie-archief

Faits Divers

Restauratie Herengracht 132
Elisabeth de Flines
Reisverslag C.A. Crommelin 1865
Tentoonstelling Hugo Tutein Nolthenius
Film Ds. Daniël Crommelin
Nogmaals de Cromme Lijn

Uit vroeger tijden

Een unieke fondst in Amerika
Een merkwaardig verhaal

Op zoek naar Crommelins in het buitenland

Bezoek een Crommelin

Activiteiten en Agenda

Familiewandeling
Familiegolftournooi
Ouderenlunch

In de familie

Aernout Broekhuysen

Levensbeschrijving

Liesbeth Crommelin
Henk Visser

Wie, wat, waar

Familiefoto

Financiën

Colofon

Van het bestuur

Het verheugt ons weer contact met jullie te hebben via dit nieuwe nummer van het Journal.

Op ons verzoek zullen Henk en Liesbeth dit jaar, samen met Alexander de verzorging van het Journal voor hun rekening nemen. Wij zijn dankbaar dat zij hier tijd en energie aan willen besteden.

Het jaar 2008 heeft voor onze familiestichting een aantal verheugende ontwikkelingen opgeleverd.

Liesbeth, Henk, Anne Marie en Alexander Sillem hebben met succes de start - en sponsoring! - van het familiearchief mogelijk gemaakt. Wij wensen hen geluk met het behaalde resultaat.

De bijeenkomst voor oudere familieleden was deze keer in het gastvrije huis van Rob en Carla in Baarn. Deze lunch is langzamerhand een traditie geworden, waar alle deelnemers veel plezier aan beleven.

Ook de jaarlijkse golfwedstrijd werd weer gespeeld; het aantal deelnemers groeit nog steeds. Hierover verder in dit Journal meer.

De herfstwandeling was niet makkelijk, maar werd zeer gewaardeerd. We liepen van Klarenbeek naar Deventer, een prachtige tocht langs de IJssel, met pittige buien onderweg. Het derde Alexander Sillem als ervaren wandelaar allerm minst. Hij koerste in hoog tempo en lage temperaturen aan op de herberg in de binnenstad van Deventer, waar onder het genot van jenever en Jägermeister werd afgesproken deze activiteit te herhalen op Goede Vrijdag 2009. Voor details, e-mail naar robert@hogehil.nl of raadpleeg de website.

Claudine Crommelin (Amsterdam) heeft het plan opgevat om oudere familieleden op te zoeken, een zeer te waarderen initiatief om de familiebanden te versterken.

Als bestuur hebben wij gesproken over de nabije toekomst en hoe we onze Stichting verder kunnen ontwikkelen. Wij zullen het toejuichen als anderen met ons mee willen denken!

Eén van onze doelen is het uitbreiden van onze stichting in het buitenland. Amber Crommelin heeft op zich genomen familieleden in het buitenland op te sporen en daar contact mee op te nemen. Amber, alvast bedankt! Zou het niet geweldig zijn als we bij de volgende reünie een echt internationale groep hadden?

We hopen van harte dat dit Journal u allen in goede gezondheid en in gelukkige omstandigheden zal bereiken.

May junior,
Alexander
Robert

Van de redactie

Deze uitgave van het familieblad is een eerste aanzet om te komen tot een wat meer gestructureerde vorm van de inhoud. Vaste rubrieken zijn de mededelingen van het bestuur, een activiteiten-agenda, het familie-archief, uit de familiekring (examens, geboorte, huwelijk, etc.) en artikelen over wat zich in het recente of verre verleden in de familie afspeelde.

In de rubriek Profiel worden korte biografieën opgenomen, mogelijk in de toekomst in interview- vorm.

De verhouding tussen Journal en Crommelin- website zal duidelijker worden doordat aan de inhoud van ieder Journal die op de website zal worden opgenomen, een engelstalige samenvatting wordt toegevoegd.

De redactie van de website blijft in eerste instantie een aangelegenheid van Govert Deketh en Miff Crommelin, onder verantwoordelijkheid van het bestuur.

Familieberichten

Sonia Maria Hugonia Crommelin – van Wassenaer 22 april 1922 – 10 september 2008

Tekst uitgesproken door haar zoon Alexander bij de begrafenisdienst van Sonia Crommelin op 19 september 2008.

Sonia Crommelin

Lieve familie en vrienden van Sonia, vandaag zijn wij bij elkaar gekomen om afscheid te nemen van Sonia. Toen ik het voorrecht had haar toe te spreken op haar 85^e verjaardag, vandaag bijna

anderhalf jaar geleden, sprak ik van Mama's terughoudendheid om in het middelpunt te staan.

Vandaag zetten we haar toch in het middelpunt. En het is goed omdat te doen. Omdat we daarmee recht doen aan deze bijzondere vrouw .

Graag wil ik u bedanken voor uw komst vandaag naar deze afscheidsdienst. Uw aanwezigheid en ook de brieven en telefoontjes die wij kinderen ontvingen zijn voor ons een grote steun. Speciaal wil ik de verpleging van De Horst bedanken voor de liefdevolle verzorging die zij Mama de laatste maanden van haar leven gaven.

Ik zou daar eindeloos over kunnen vertellen maar haar geschiedenis zit in u allen. U allen draagt in uw herinnering een stukje van haar mee.

Toch wil ik u even meenemen terug in de tijd en u vertellen over een aantal belangrijke gebeurtenissen in Mama's leven. Een leven dat vele hoogtepunten kende maar ook diepe dalen.

Mama werd ruim 86 jaar geleden geboren in Zutphen. Het duurde niet lang, voor dat haar ouders het besluit

namen naar Zwitserland te verhuizen en zo verbleef zij de eerste 11 jaar van haar leven in Lugano.

Een gelukkige periode waar zij met mij de laatste jaren vaak over sprak. Helaas kwam daaraan een einde door de scheiding van haar ouders.

Een gebeurtenis die diepe indruk op haar maakte en waarzij ook veel verdriet van had.

Er volgde een verhuizing naar Lausanne alwaar zij met haar moeder en twee zusjes haar tienerjaren beleefde.

Drie jaar geleden maakte ik nog een reis met haar en vertelde ze me over haar leven in die tijd. We bezochten vele plaatsen die voor haar bijzondere herinneringen opriepen.

Om niet helemaal te vervreemden van haar vaderland en om het Nederlands onder de knie te krijgen kwam Mama met haar zusjes iedere zomer naar Nederland om in Maarn te logeren bij haar Oom en Tante Everwijn Lange.

Veel zwemmen, wandelen en feestjes om kennis te maken met Nederlandse jongens.

Na de oorlog die Mama in Zwitserland beleefde verhuisde ze al snel naar Parijs om daar te werken in het Amerikaanse hospitaal. Het was daar in Parijs waar zij verliefd werd, trouwde en kinderen kreeg. Het was een bijzonder gelukkige periode in haar leven.

In 1959 verhuisde zij naar Nederland en het gezin vestigde zich in Maarn. Helaas was het ook hier dat zij de donkerste periode in haar leven mee maakte namelijk het overlijden, in 1965, van haar man en onze vader, Robert. Groot en blijvend was de impact hiervan op ons gezin.

We gingen in Zeist wonen en daar startte voor haar de taak om haar drie kinderen door de pubertijd te loodsen. Gezegd moet worden dat we het haar niet altijd makkelijk gemaakt hebben. Maar ze gaf niet op en trachtte ons op haar eigen wijze voor te bereiden op de grote mensenwereld. Dat gaat doorgaans al niet zonder slag of stoot en zo was het

ook bij ons, alleen moest Mama het alleen oplossen en had daardoor zelden even vrij, het viel haar dan ook af en toe zwaar. Maar klagen was niet haar stijl en dat zou het ook niet worden.

Er is een rode draad die kenmerkend was voor alles wat zij deed: haar onbaatzuchtigheid en haar onvoorwaardelijke liefde.

Deze onvoorwaardelijkheid gold niet alleen ons kinderen maar ook de vele mensen die haar dierbaar waren.

Het was haar geen moeite te veel om hen op te zoeken, te verzorgen en liefde en vriendschap te geven. Velen ook hier vandaag aanwezig hebben haar zo leren kennen.

Ondanks dat het niet makkelijk was om op te groeien in een wat vandaag de dag een eenoudergezin heet, was het ook een hele onbezorgde tijd. Schooljaren onderbroken door vakanties.

De vele vakanties, naar Italië, Zwitserland, Frankrijk, Engeland, Zeeland, waar Mama altijd haar eigen draai aan gaf.

Bijzondere plaatsen, kerken, vooral veel kerken, en musea Er werd altijd iets geleerd, en het moet gezegd: na jaren doorzetten kwam er van ons kinderen zowaar een blijk van belangstelling.

Maar Mama hield niet alleen van kunst en cultuur maar ook, en dat zullen velen niet weten, van auto's.

Als kleine jongens genoten wij al van haar stoplichtsprint en de speciale drietonige hoorn die uit Italië kwam, en in Nederland hoogst illegaal was.

Groot was dan ook ons plezier toen Mama overging tot de aanschaf van een Alfa Romeo.

Zeker ikzelf was daar erg mee ingenomen omdat ik net mijn rijbewijs had gehaald en het mij lukte Mama er van te overtuigen dat praktijkervaring essentieel was voor deze beginnende automobilist.

Daarna volgden de jaren waarop wij uit huis gingen en Mama weer meer tijd voor zichzelf kreeg en die tijd ook gebruikte om vele reizen te maken en te

besteden aan de mensen die haar dierbaar waren.

Toch bleef zij ook de zorgende moeder. Als Mama kwam eten dan belde ze altijd op om te vragen wat er meegenomen moest worden. Als ik even niet oplette dan kookte ze zelf en bracht allerlei extra lekkernijen mee, altijd met een flesje wijn in het daarvoor bestemde mandje.

Ook als zij naar Engeland ging om haar dochter Francisca te bezoeken vertrok zij immer met een auto vol heerlijkheden en plagerig vroegen wij zoons of zij dacht dat er nog crisis was aan de andere kant van het kanaal.

Een belangrijke rol in het leven van Mama speelde haar kleinkinderen. Hoogtepunten, de geboorte van deze kleinkinderen, eerst in Engeland en later ook dichterbij in Nederland.

Zo heerlijk omdat ze in haar leven kwamen toen zij er nog volop van kon genieten.

Ze genoot van de lange zomers in Oostkapelle, aan het strand, waar ze als grootmoeder alle tijd voor hen had. Mama had niet de zorgen of de verantwoordelijkheid en daarmee kon ze degene zijn die ze het liefste was:

Geven en leren, de kinderen meenemen aan haar hand en ze dingen in het leven laten ontdekken die haar zelf zo na aan het hart lagen.

Zo was er ook Mama's liefde voor haar tuin in de Beatrixlaan in Zeist. Vooral haar rozen, ik kan ze nog ruiken. Als ik langs kwam zat zij vaak, met op haar hoofd een klein verbleekt hoedje tegen de zon en met haar handen onder de schrammen, op haar knieën snoeiend en wiedenend in de borders.

Mama kwam dan wat stram overeind rechte haar rug en nam mij mee voor een wandeling door de tuin. Met zo veel plezier kon zij dan vertellen over de planten en bloemen die er groeiden en ook van wie en wanneer ze die had gekregen.

Soms was dat met enige weemoed als het mensen betrof die er niet meer waren of met wie de vriendschap in de loop der tijd verwaterd was.

Maar toch altijd genoot zij volop van het heerlijke plekje dat ze daar had gecreëerd. Toen het moment aanbrak waarop huis en tuin te groot en te bewerkelijk werden, kostte het haar dan ook veel moeite om dat kleine paradijs, waaraan ze zoveel mooie herinneringen had, daadwerkelijk te verlaten.

Vele appartementen werden bekeken maar ze voldeden niet. Niet omdat ze te klein waren of te groot, te veel of te weinig zon hadden. Nee vooral niet omdat Mama er tegen opzag haar vertrouwde en gekoesterde plekje te moeten verlaten.

Maar toen het niet meer kon en zij bang was anderen tot last te worden, hakte zij de knoop door en verhuisde naar een omgeving die logisch wel, maar emotioneel niet bij haar paste.

De laatste jaren werden moeilijker, vooral minder mobiel, eerst door een val en het langzame herstel daarna en vervolgens door het verlies van haar rijbewijs. Weinigen hebben geweten hoe zwaar het haar viel om te aanvaarden dat zij definitief niet meer mocht autorijden. De beperking die dat aan haar oplegde vond ze onredelijk en hoogst unfair.

Zo zijn we gekomen aan het einde van haar leven en als ik haar dan in een paar woorden zou moeten typeren dan zijn dat: Lief, verlegen, mooi, standvastig en charmant. Oprecht in haar belangstelling voor anderen en onvoorwaardelijk in haar liefde voor allen die haar dierbaar waren. Gezegend met de volle overtuiging dat zij deel uitmaakte van iets groters, groter dan zijzelf. Mama was daarom ook niet bang voor de dood. Zij zag wat komen ging met vertrouwen tegemoet.

19 september 2008

Hansje Simons – Crommelin

6 juli 1915 – 12 december 2008, geboren in Zeist, overleden in Huize Royale te Scheveningen, dochter van Aubin Unico Crommelin en jonkvrouwe Louise Elisabeth Sickinghe.

Hansje Simons

Na 2 zonen Jaap en Onno, werd een meisje met vreugde begroet.

In moeders diary stond heel summier "zusje geboren". Het drietal was nauw verbonden en bleef dit hun hele leven. Ik scheelde 5 jaar en heb dit nooit kunnen inhalen, pas toen we allemaal ruim volwassen waren mocht ik "meedoen"!

De kinderen gingen allemaal pas op 7-jarige leeftijd naar school. We waren veel ziek herinner ik mij. In die tijd deden onze "mademoiselles" hun intrede in de kinderkamer en werden we 2-talig opgevoed.

Goede manieren werden ons grondig bij gebracht!! School was: Broedergemeente: er was een jongensschool en een meisjesschool.

Hansje besloot na 10 jaar "Barger"-school naar de C.I.C.S.A. te gaan; voorloper van de Sociale Akademie, in Amsterdam.

Ze was muzikaal, speelde piano en zong, o.a. in het koor "Excelsior" in Den Haag en was later hiervan het oudste lid! Het leven in Amsterdam boeide haar, maar Zeist bleef altijd trekken.

Gedurende haar tijd op de C.I.C.S.A. ging ze voor een stage naar een "settlement" in South Wales, waar veel cursussen werden gegeven aan de vele jonge werkelozen in die tijd. Ze genoot; veel muziek en alleraardigste collega's. Later volgde nog een stage in London; Engeland had voor goed haar hart

gestolen. Haar hele leven at ze **Engelse Marmalade** en ze volgde tot het laatst de uitvoering van de Xmas-carols die ze in Cambridge destijds bijwoonde.

Toen zij haar opleiding voltooid had, kreeg zij verschillende banen.

De hele oorlog was ze in Zeist, bij het Zeister Broedergemeente Zendingsgenootschap. Ze deed er ook bij: "bonnen" en geld rondbrengen aan onderduikers.

In de oorlog was het huis op de Laan van Beek en Royen 39 van elastiek, veel tijdelijke gasten, wat veel fantasie vereiste wat voeding betreft. Hansje ging op de fiets met ruilmateriaal naar de boeren.

De herinnering aan de Bevrijding is voor ons gemengd: diepe blijdschap en grote zorg om Moeder, ze overleed op 09-09-1945 60 jaar oud. Vader herstelde wonderbaarlijk van zijn hongeroedeem en leefde nog tot 1965!

Hansje hoorde dat er iemand werd gezocht op het Geheim Archief van Buitenlandse Zaken. Eis was: goede familie en talenkennis! Al doende leerde ze het vak onder de bekwame leiding van mejuffrouw Jurriaanse. Zij vond daar haar draai, geholpen door haar grote interesse in het wereldgebeuren en haar goede geheugen. Van nature was ze buitengewoon discreet: "geheim was geheim."

Daar kruiste haar pad dat van Mr. F. Simons.

Hansje en Frans

Hij had veel stukken nodig, haalde ze dan op en bracht ze zelf terug wat niet gebruikelijk was. Met St. Nicolaas kreeg zij een grote doos chocolaatjes met een gedicht! Haar collega gaf Hansje een tip maar ze geloofde er niets van!

Na een paar invitaties voor een etentje "the penny dropped".

Verliefd-verloofd-getrouwd op 9 mei 1952, ze was meteen ambtenaar af!

Op 15 juli 1953 werd zoon Onno geboren. Na enige tijd verhuisden ze naar Voorburg en woonden ze tegenover een park waar het goed toeven was, tot het laatst, zelfs in een rolstoel als zij op bezoek bij haar zoon Onno kwam.

In 't voorjaar van 1963 werd Frans benoemd tot 2^e man (Raad) in Canberra, Australië. Per boot vertrokken ze eind mei. Hij vond het een prettig land. Voor Hansje was het een **ver** land, maar zoals ze altijd was: ze pakte het diplomatieke leven energiek aan en door haar gemak met talen en interesse voor haar medemensen was ze erg populair en werd ze zeer gewaardeerd.

Ik maakte dit mee, toen ik na de dood van Vader in 1965 op haar invitatie per vrachtboot voor een jaar naar Canberra vertrok. Ze moesten nogal eens op pad en zagen de bekende plekjes; per trein naar Alice Springs en Ayers Rock. Vliegtuigverbindingen waren minder gebruikelijk destijds.

Het totale andere landschap, zó groots en de aard van de Australiërs: gemoedelijk, gastvrij en flink, maakte dat ze het land en het volk ging waarderen.

In 1967 zat hun tijd erop, dwz Frans diende nog een paar maanden na, in verband met ambassadeurs wisseling, Hansje vertrok naar Nederland ivm Onno die dan rechtstreeks kon overstappen naar het Nederlandse Middelbare Onderwijs.

Weer terug in Nederland op het bekende adres in Voorburg, vond Hansje de Kloosterkerk als haar geestelijk tehuis en de familie en vrienden terug.

Hun vakanties hadden veelal een kunstreis karakter: Italië, Spanje en ze gingen graag naar Zwitserland. Na het overlijden van Frans was Vevey haar doel om de familie en oude vrienden te bezoeken.

Haar grootste vreugde waren haar kleinkinderen. Ze was een allerliefste grootmoeder.

De laatste jaren; Hansje vond dat ze het met haar hulp (26 jaar trouwe dienst!)

nog best redde. Maar we hoorden vaker: weer eens gevallen, telefoon niet gehoord etc. Totdat ze in Delft in het ziekenhuis belandde. Daar werd duidelijk dat ze **niet** alleen terug kon naar huis.

Ze had altijd haar eigen plan uitgestippeld en werd haar dit nu uit handen genomen.

Wat haar dit heeft gekost het onvermijdelijke te accepteren???

Eerst als "logé"-proefperiode naar Huize Royale, toen kwam er een kamer vrij.....

"Ik wil een kamer met een mooi uitzicht", zei ze ferm.

Daar ging ze dan, met véél (te veel) meubels + haar eigen Wedgewood kopjes. Zette nog zelf haar eigen; echte; het Kistje van de Keizer en Earl Grey, thee! Ze scharrelde rond met de rollator door haar problemen met het gezichtsvermogen en de vertraagde mobiliteit. Eerst had ze niet zoveel hulp nodig, maar nadat ze al vrij snel viel en haar heup brak, waren we toch heel dankbaar dat ze daar zat en steeds meer zorg-verpleging kon krijgen.

Ik heb haar bewonderd zoals ze zich toch geschikt heeft in haar lot. De veelal vriendelijke verzorgsters waren goedgehartig en geduldig.

Haar trouwe vriendinnen en familie gingen bij haar op bezoek wat ze zeer waardeerde. Toch merkten we dat ze achteruit ging, de telefoon lag er naast en als ze opnam was het heel moeilijk een gesprek te hebben ivm de gehoorproblematiek.

Ze was over het verleden soms nog glashelder. Toch kwam het einde nog onverwachts en waren we dankbaar dat ze vrijdag niet meer wakker werd.

Haar crematiedienst was mooi, zoals ze het gewenst had. Er kwamen veel familieleden en vriendinnen. Ze werd met respect en liefdevol herdacht.

Utrecht, 22-01-2009

Agnès van Vessem-Crommelin

Het familie-archief

Familiearchief Crommelin bereikbaar via de website.

De inventarisatie van de ingebrachte stukken is voltooid en met ingang van 20 januari jl is het archief "online"!

Met de volgende handelingen kunt u achter uw computer stukken inzien:

www.Stadsarchief.Amsterdam.nl

Archiefbank-Inventarissen, aanvinken nummer 30153 of naam archiefvormer(Crommelin)-Inleiding- Inventaris.

Alle hokjes met een tekenetje klappen open na klikken. Het reeds aanwezige zakenarchief van Daniël Crommelin en Soonen is bereikbaar onder inventarisnr 654. Over enige tijd zullen ook foto's te zien zijn op de Beeldbank en op de Archiefbank.

Presentatie:

Ter gelegenheid van de voltooiing van de inventarisatie zal in de "Schatkamer" van het Stadsarchief een kleine presentatie worden gehouden van bijzondere documenten uit ons archief.

Deze zal gedurende twee weken te zien zijn vanaf 29 mei.

Voor bezoekers is het Stadsarchief, Vijzelstraat 32, 1017 HL Amsterdam, bereikbaar met tram 16, 24 en 25, halte Keizersgracht Parkeren in de directe omgeving is moeilijk en duur.

Openingstijden:

dinsdag t/m vrijdag van 10.00-17.00
zaterdag en zondag van 11.00 -17.00

Faits Divers

Herengracht 132 Amsterdam wordt gerestaureerd.

Afbraak en brand zijn tekenend voor de huizen die lange tijd huisvesting boden aan de familie. De buitenhuizen 'Wisseloord' en 'Hofrust' in Muiderberg en 'Heijenoord' in Oosterbeek werden gesloopt. De 'Lathmer' in Wilp brandde in 1911 tot de grond toe af en in de nieuwjaarsnacht van 1 januari 2008

werd een vuurpijl de oorzaak van een grote brand, die Herengracht 132 in Amsterdam grotendeels verwoestte.

Herengracht 132

Dit pand dat van 1788 tot 1874 in bezit van de familie Crommelin was, wordt in 1874, na de dood van Claude August, de enige zoon van Claude Daniël, eigendom van zijn stiefzuster Elisabeth Weymar, gehuwd met Julius Hendrik Tutein Nolthenius.

De familie Tutein Nolthenius woonde er tot 1910, toen het huis in bezit kwam van het Duitse confectiebedrijf Voss. Tot kort vóór de brand was er een makelaarskantoor gevestigd.

In 2006 werd het door twee particulieren gekocht. Het tijdstip van de brand kon niet ongelukkiger, het viel tussen het tekenen van het voorlopige en het definitieve koopcontract.

Voorzien koper was de fiscalist Ewoud Lietaert Peerbolt, thrillerschrijver onder de naam Ed Sanders.

Gezien de materiële en juridische situatie was het geruime tijd onzeker of het tot restauratie van het pand - een Rijksmonument - zou komen. Verheugend is dan ook het bericht dat de restauratie in voorbereiding is en waarschijnlijk in 2010 voltooid zal zijn.

Herengracht 132 was oorspronkelijk een huis met een dubbele trapgevel en telde vier verdiepingen. In 1787, dus vóórdat Robert Daniël (1741-1808) in 1788

verhuisde naar dit adres, werd het pand opgetrokken tot vijf verdiepingen met één gevel. In opdracht van Claude August (1840-1874), o.a. amateurfotograaf, werd daar één van de eerste particuliere foto-ateliers in Nederland gebouwd, op de plaats van een vroeger tuin/koetshuis.

Dit gietijzeren atelier, ontworpen door Izak Gosschalk, is nog aanmwezig, zij het in zeer deplorabele toestand. In het hoofdhuis bevond zich verder een kamer, die evenals het gietijzeren balkon aan de tuinzijde, van de hand is van de architect Jan L. Springer.

Een onmogelijke liefde in Herengracht 132

Jacob de Flines was een zeer vermogend zijdehandelaar, wiens voorouders op het eind van de zestiende eeuw reeds vanuit Antwerpen in Amsterdam arriveerden.

Hij kocht in 1683 het pand Herengracht 132. Tot 1747 zou het in het bezit van zijn familie blijven.

De Flines had een grote kunstverzameling, waarin werken van Rubens, Van Dijck en Titiaan. Ook gaf hij opdrachten voor wandschilderingen aan Gerard de Laresse en Johan Glauber. Deze wandschilderingen zijn door de familie Tutein Nolthenius later geschonken aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam.

Zij bevinden zich nu in het Rijksmuseum. Jacob de Flines en zijn dochter Elisabeth zijn de hoofdpersonen in een geruchtmakende erfeniskwestie die heel wat advocaten en rechtbanken in het begin van de achttiende eeuw heeft beziggehouden.

De historicus Machiel Bosman maakte aan de hand van de rechtbankstukken een boeiend verhaal over de dochter die trouwde met de knecht en over de vader die haar erfenis "binnenboord" wilde houden.

Machiel Bosman: Elisabeth de Flines Een onmogelijke kliefde in de achttiende eeuw, Atheneum- Polak & Van Genneep, Amsterdam 2008

Claude August Crommelin(1840-1874) Een reisverslag

In 1865 maakte Claude August, evenals zijn vader en zijn grootvader, een reis naar Noord- Amerika en evenals zij beschreef hij zijn ervaringen en ontmoetingen in een reisverslag.

Het origineel van dit verslag is tot dusver spoorloos, maar getypte afschriften bevinden zich in de archieven van Amsterdam, Rotterdam en Minnesota.

Dr A.J. Veenendaal jr., historicus en tot zijn pensioenning wetenschappelijk medewerker van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, was ook een aantal jaren werkzaam als bedrijfshistoricus bij de Nederlandse Spoorwegen.

Bij een onderzoek in de archieven van de Minnesota Historical Society naar Nederlandse betrokkenheid bij de aanleg van spoorwegen in Noord- Amerika, ontdekte hij bij toeval de daar aanwezige getypte versie van het reisverslag. Samen met een Amerikaanse historicus werkt hij nu aan een Engelse uitgave van het verslag.

Een hechte familieverwantschap

De tentoonstelling Hugo Tutein Nolthenius, Portret van een 'Delftsch' kunstverzamelaar, van medio september tot eind november 2008 in Museum Het Prinsenhof in Delft.

Portret Hugo Tutein Nolthenius

De relaties tussen de families Crommelin en Tutein Nolthenius zijn al heel oud. De eerste verwantschap dateert uit de

achttiende eeuw, als Gulian Daniël trouwt met Johanna Cornelia Nolthenius. Ook zakelijk waren er directe relaties.

In de negentiende eeuw kwamen de families weer bij elkaar na het overlijden van de enige nakomeling van Claude Crommelin.

Zijn bezittingen gingen over naar zijn stiefdochter, gehuwd met Julius Hendrik Tutein Nolthenius. Een kleindochter van hen, Julie Elisabeth Tutein Nolthenius(1853- 1939) trouwt met Robert Daniël Crommelin(1841- 1907) en wordt zo de stammoeder van een Crommelin-tak. Hun kinderen waren Claude August, Han, Ru en Kitty.

Hugo Tutein Nolthenius was een jongere broer van Julie. Hij volgde zijn broer op als directeur van Calvé. Wat hem zo bijzonder maakt, is zijn passie voor kunst.

De aanleiding voor de tentoonstelling over hen beiden, die bijna 65 jaar na Hugo's dood werd georganiseerd, was de aankoop door Museum het Prinsenhof van het portret dat Johan Thorn Prikker omstreeks 1912 van Hugo maakte in gouache techniek.

Na de dood van Hugo kwam het in bezit van Kay Bartleson, een Amerikaanse kleindochter van Hugo's zuster Julie; toen haar zoon Bert het in 2001 wilde verkopen, vroeg hij Henk de Kanter om advies. Het leek hem het beste om in Nederland een bestemming te zoeken voor dit bijzondere familieportret.

Delft lag het meest voor de hand. Daar was Hugo een belangrijk inwoner geweest, niet alleen als kunstverzamelaar, maar ook als fabrieksdirecteur bij Calvé, waar hij op sociaal en technisch gebied vernieuwende initiatieven ontwikkelde. In Delft heerste in die jaren rond de eeuwwisseling een levendig kunstklimaat, waarin kunstenaars, architecten en industriëlen samenwerkten.

Hugo en zijn zuster waren trouwe leerlingen van de kunstkenner H.P.Bremmer.

Deze adviseerde bij kunstaankopen en gaf lezingen aan huis bij verzamelaars. Julie hield over deze bijeenkomsten soms gemakkelijke aantekeningen bij.

Mevrouw Kröller- Müller liet zich ook door hem adviseren en in de opbouw vertoonden beide verzamelingen veel overeenkomst. Bijvoorbeeld Oosterse naast eigentijdse keramiek, o.a. van Kamerlingh Onnes en Lanooy.

Van Gogh was de favoriete schilder van Bremmer. Hugo had bij zijn dood twaalf schilderijen van hem, waaronder één van de twee Aardappeleters, die nu in Museum Kröller- Müller hangen.

Hugo vervaardigde samen met zijn neef Harm Kamerlingh Onnes keramiek, waarbij het Hugo vooral ging om glazuren van de Oosterse keramiek uit zijn verzameling te evenaren. Harm was de zoon van de schilder Menso, die met een zuster van Hugo was getrouwd.

Een kunstenaar aan wie Hugo veel opdrachten heeft gegeven was Johan Thorn Prikker.

Op de tentoonstelling hing ook een portret dat hij van Julie maakte uit het bezit van het Stedelijk Museum Amsterdam.

Verder was van hem een aantal glas in loodramen te zien, die voor het huis aan de Nieuwe Plantage waren ontworpen en die na de dood van Harm Kamerlingh Onnes zorgvuldig door zijn familie waren bewaard en nu voor het eerst aan een groot publiek werden getoond.

Hetzelfde geldt voor de verzameling kleinplastieken, o.a. van Altdorfer, Rädcker, Mendes da Costa en Lambertus Zijl, die oorspronkelijk in het bezit van een neef van Hugo waren, door diens familie jarenlang bewaard werden en nu zijn ondergebracht in een fonds.

Met behulp van dit fonds en andere subsidies, wordt een publicatie voorzien over vele aspecten van de persoon Hugo Tutein Nolthenius, die nu onderbelicht moesten blijven.

Zo was er de tuin, ontworpen door Leonard Springer in 1911 met pergola en beelden. De huidige eigenaar, Teun van

Staveren, heeft er ware archeologie bedreven en met hulp van foto's uit de familie veel van de oorspronkelijke objecten kunnen terug vinden.

Een speciale vermelding verdient de conservator, drs Ronald Brouwer, Erfgoed Delft, voor zijn inzet en volharding om van dit project- ondanks financiële en ruimtelijke tegenvallers- een levendige en veelzijdige presentatie te maken.

Voor wie meer wil zien of lezen verwijst ik naar de Website van Erfgoed Delft en/of Prinsenhof Delft.

Ook in Delft, Cultuurhistorisch magazine voor Delft, jrg 10 nr 1 2008 staan een paar aardige artikelen evenals in de speciaal bij de tentoonstelling uitgegeven krant.

Liesbeth Crommelin

Film over zendingswerk van Ds. Daniel Crommelin

In het Filmmuseum te Amsterdam wordt gewerkt aan het beschikbaar stellen via Internet van vroege Nederlandse films.

Volgens mededeling van Suzan Crommelin, werkzaam bij het NFM, hoort

Filmmuseum Amsterdam

hierbij ook de film "Rawana", in 1932 gemaakt door Henk Alsem in opdracht van het Zendingsbureau Oegstgeest. Onderwerp is de smokkel van en de verslaving aan opium en de opname (genezing) van verslaafden in het zendingshospitaal Immanuel in Bandung. In deze film komt ook voor Ds Daniël Crommelin.

Deze "Oom Daan de zending", vader van o.a. Oom Willy, leefde van 1879-1954 hij was zending in Indonesië en later zendingsdirecteur in Oegstgeest. (blauwe boekje, p. 80 en 81 met portret)

Nogmaals de Cromme Lijn

Aansluitend op het uitgebreide verhaal in het vorige Journal over het "Cromme Lijntje" in de spoorweg bij Delft, kan nog worden bericht dat het spoorwegviaduct door Delft zal worden vervangen door een tunnel. Voor de uitvoering van dit project, waarin ook een nieuw stadskantoor is voorzien, worden de kosten voorzien op 355 miljoen Euro. En de naam van het consortium dat het project gaat uitvoeren : CrommeLijn !

Uit vroeger tijden

Een unieke vondst in Amerika

Over het leven en de bezigheden van Daniël Crommelin (St.Quentin 1647- New York 1725), grootvader van de stichter van Daniël Crommelin & Soonen, zijn behalve zijn huwelijk en de geboorte van zijn twee kinderen niet heel veel feitelijke bijzonderheden bekend.

Hij huwde in 1674 in St.Quentin Anne Testart, zuster van de vrouw van zijn broer Jacob Crommelin (1642- 1721), die zich in Rotterdam vestigde.

Daniël sr. verbleef volgens de archieven in ieder geval van 1689 tot 1693 in Haarlem, waar hij lidmaat was van de Waalse kerk.

In 1702 stierven zijn vrouw en jongste zoon Isaac in New York, waar in die tijd een langdurige epidemie van de gele koorts heerste. Er is ook sprake van een jarenlange bezigheid als landbouwer in Engeland, doch daarover is, evenals over reizen naar Jamaica, nog veel onduidelijk.

In de Verenigde Staten zijn niet zo lang geleden op schapehuid geschreven documenten gevonden die betrekking hebben op eigendommen van Daniël Crommelin sr. en die verband houden met zakelijke besommingen van zijn zoon Charles, de vader van de bekende Daniël (1707- 1789), die in 1737 op 30-jarige leeftijd vanuit New York in Amsterdam arriveerde.

In het voorjaar van 2007 kwam Harold R.(Ray) Decker, historicus in Orange County, in het bezit van deze goed bewaarde documenten. De 154 documenten zijn inmiddels overgedragen aan de New York State Library. De aanleiding voor hun belangstelling lag vooral in het feit dat de documenten nieuw licht werpen op de vraag of en in hoeverre de Nederlandse kolonisten naast negerslaven ook Indianen als slaven hielden.

De documenten bevatten o.a. een inventarislijst, waaruit blijkt dat Daniël sr. op zijn bezitting in Orange County twee Indiaanse en één negerslaaf had. De in de inventaris beschreven bezittingen hebben betrekking op een stuk grond van ca 30 km langs de Westoever van de Hudson rivier.

Voorgeschiedenis:

Nadat de Engelsen in 1663 het Nederlandse bewind hadden afgezet, begonnen zij land te kopen van de oorspronkelijke bewoners (het zogenaamde Wawayanda Patent). In 1684 betrof dit o.a. een strook grond langs de Hudson rivier. Het land werd toegewezen aan Captain John Evans, als beloning voor zijn verdiensten, die hierin bestonden dat hij de haven van New York vrij van piraten hield.

Na een machtswisseling werd Evans overgeplaatst en het patent kwam vrij na jarenlange juridische procedures.

In 1706 waren er nog acht van de oorspronkelijke twaalf eigenaren over. Daniël verwierf de rechten van twee van hen. In 1712 begon hij met twee andere grondbezitters het land te bewerken. Een uit Ierland afkomstige metselaar bouwde er een nu nog bestaand woonhuis, Grey Court en een taverne, Grey Court Inn.

De nu gevonden documenten hebben betrekking op verkoop in 1720 van de Plantage Grey Court, waarschijnlijk als gevolg van tegenvallende resultaten bij de exploitatie van kopermijnen door Charles Crommelin.

De verkoop omvat grond, bebouwing en inventaris.

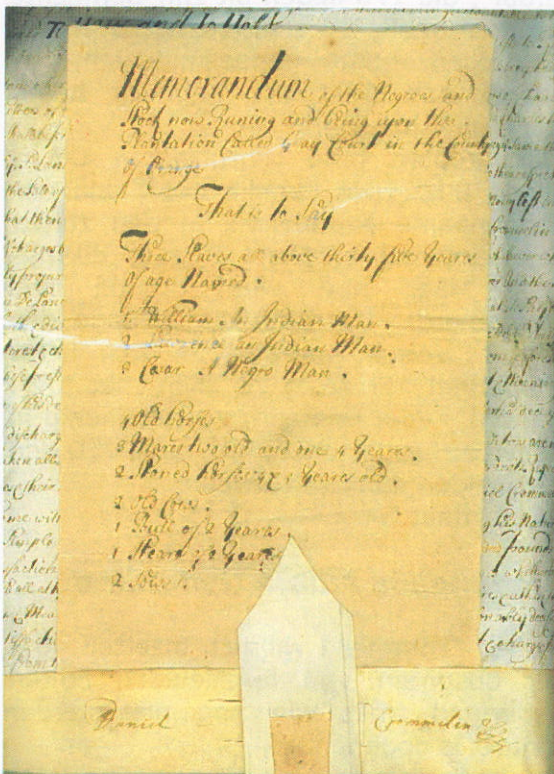
De naam Grey Court zou verband kunnen houden met Gricourt bij St. Quentin, waar Daniël's grootouders van moederskant woonden.

Het ligt in het voornemen van Ray Decker in de nabije toekomst publicaties te verzorgen over de inhoud van de documenten.

Hij werkt hierbij samen met Clifton Patrick, historicus in Orange County. Ook willen zij nagaan wat er nog over is van de in 1832 verdwenen Greycourt Inn.

Over één en ander zal te zijner tijd meer worden gepubliceerd in het Journal.

Bovenstaande gegevens werden ter beschikking gesteld door Govert Deketh.

Op schaapshuid geschreven memorandum

Memorandum van de negers en levende have, nu aanwezig op de Plantage, genoemd Grey Court in de County of Orange:

Dat is te zeggen

Drie slaven, alle ouder dan vijf en dertig jaren, genaamd

1. *William, een Indiaanse man*
2. *Lawrence een Indiaanse man*
3. *Ca(e?)sar een zwarte man*
- 4 *Oude paarden*

3 Merries twee oud en één 4 jaren oud

2 Ruinen(gecastreeerde paarden)

2 Oude koeien

1 Stier van 2 jaren

1 Slachtos van 2 jaren

2 Zeugen

Was getekend, Daniel Crommelin

Een merkwaardig verhaal

In augustus 1783 maakt Claude Crommelin met zijn vader Robert Daniël en zijn moeder, Elisabeth Noortwijck per koets een reisje naar Krefeld. De 14-jarige Claude schreef over deze tocht een verslag, dat in een volgend Journal nader zal worden belicht.

Zij begonnen de reis in Breukelen, vanuit " Boom- Oort", het buiten van zijn grootouders Noortwijck- de Haan.

Na Amersfoort, Voorthuizen, Millingenpleisterplaats voor de verzorging van de paarden-, Het Loo, Apeldoorn, Zwolle, Deventer, deden zij ook Zutphen aan. Hier ontmoette de familie Ds J.E.F.Martinet, in die tijd binnen de Hervormde Kerk bekend om zijn gematigd verlichte denkbeelden.

Uit een brief van Ds Martinet, gedateerd 6 december 1783, blijkt dat Robert Daniël hem een financiële bijdrage had doen toekomen, in verband met de noodsituatie, die was ontstaan na een dysenterie- epidemie.

De brief is vooral merkwaardig omdat hij hierin de wonderbaarlijke geneeskracht beschrijft, die jenever zou hebben bij de bestrijding van darmstoornissen.

Na een uitvoerige uitwijding over de zondagse preek die over de verbinding van Geloof en Goede Werken zou gaan en na de ontvangst van de gift uit Amsterdam, vervolgt hij:

"Inderdaad ik was geheel verwondering. Welk een zonderling bestier van den Hemel, zeide ik, dat dit juist nu gebeurt! Ik heb aan mijne Gemeente geleerd dat de goede Werken, meer dan gewoonlijk gedacht wordt, in deze Waereld vergolden worden; en zo ik wél gedaan heb met het voorstellen van twee zulke Preeken aan de gemeente,

moet ik dan niet een geschenk van vijftig guldens voor arme Huisgezinnen aanmerken als ene aangename vergelding op mijnen arbeid?

Maar het blijft nog vreemd, dat dit van verre komt- van UED juist nu! Verwonder U met mij om dezen zamenloop van zaken, terwijl ik UED hartelijk dank voor dit zonderling teken eener edelmoedige milddadigheid. De vergelding kome van boven in eene ruime maate; Daar ondertusschen, de harten de geen, Die door 't geschenk zullen verkwikt worden, den Geever, die zij nooit gekend hebben of denklijk zullen kennen, zegenen zullen.

In meer dan honderd jaaren heeft men hier geene Dysenterie gekend. Voor 't eerst in mijn leven heb ik deze smertelijke ziekte bijgewoond; dan ik hoop, dat het de laatste keer moge weezen. Zonder angstvallige vrees, die een Leeraar zo zeer hindert in zijnen post, zijn wij bewaard gebleeven; maar welk een smart heeft mij dikwijls aangedaan: nu hier, dan daar, eenen mijner Vrienden, Bekenden of Katchisanten te zien vallen, en te weeten, dat honderden aan de kwaal heimelijk kwijnden, die dat verborgen hielden, en met welker men omging.

Hierbij waren anderen bevangen met rotkoortzen, huidziektesd of roodgrond. Met één woord, ik heb den treurigsten zoomer van mijn leven doorgebracht, en 't overkropt hart gaf er wel eens tekens van in brieven aan Vrienden gelijk in den mijnen aan den Hr. Masson gebleken is.

Wij danken den Hemel, dat eene enkele verandering in de luchtsgesteldheid de ziekte heeft doen eindigen in de stad.

Eenige kwijnen nog, en buiten zijn sommigen nog bezogt.

De gewoone recepten, zelfs van Tyssot, Pringle enz.scheenen krachteloos te zijn. Jenever is mij voorgekomen 't meest effect ten goede gedaan te hebben. Ik ken er, die er twee flesschen daags van dronken, zonder iets daarvan in 't hoofd te gevoelen.

De Hr. Moll, een jonge predikant te Voorst, één van voor hier, ging op een zondagmorgen een beurt op een vacante plaats vervullen.

Onderweg overvielen hem pijnen in de ingewanden en afgangen. Op de plaats gekomen, nam hij drie glazen jenever en ging zo naar den preekstoel.

Alles hieldt op, en hij voelde er niets van in 't hoofd. God heeft dezen waardigen leraar, die 170 lieden uit zijn Gemeente verloren heeft, die allen bezogt en meest uit eigen hand geneesmiddelen, bij gebrek aan Doktoren, gegeven heeft, wonderlijk bewaard.-

Wat grooten brief schrijf ik! - Dit is alleen bijz: Uwe Familie heeft ons een aangename avondvisite in den zomer gegeven. Wij spreken er nog dikwijls van. Maar hoe werd hunne reis belemmerd! Dat men die visite in den eersten zomer hervatte en zich beter uitspanne! Ei groet ze allen met juffr. Masson - voor uwe gift, zo zeer nodig in de twee Huisgezinnen, ontvangt UED den herhaalden dank van Uwen J.F.Martinet".

Crommelins buiten Nederland

Amber Crommelin wil zich inzetten voor het opsporen van familieleden buiten Nederland, met wie nog niet eerder contact is opgenomen.

De bedoeling is deze Crommelins later in dit jaar een brief te sturen, waarin doel en activiteiten van de Stichting familie Crommelin worden toegelicht.

Het verzamelen van adressen gebeurt met behulp van het' worldwide web' en is in eerste instantie gericht op Amerika, Canada en Australië, maar dit kan later worden uitgebreid.

Suggesties zijn welkom bij
Amber Crommelin
amber_crommelin@hotmail.com

Bezoek een Crommelin

Claudine Crommelin (Amsterdam) stuurt ons het volgende bericht:

Al een tijd loop ik rond met de gedachte dat ik iets wil doen voor de senioren onder ons(vanaf vijfenzeventig jaar). Zo ontstond het idee van "visit@crommelin".

Jongere familieleden vinden het misschien aardig om een keer op bezoek te gaan bij een onbekende Oom en/of Tante, die zoiets op prijs stellen. Spreekt het plan je aan, meld je per e-mail en laat ook weten hoeveel keer per jaar je dit zou willen doen.
claudine.crommelin@tiscali.nl

Blauwe Boekje

Van de uitgave van 1998 van het Nederlands Patriciaat, waarin alle tot dan bekende gegevens over het geslacht Crommelin werden verzameld, zijn nog exemplaren in voorraad.

De prijs is 40 Euro. Bestellingen bij Robert Crommelin (Naarden)

Activiteiten 2008

Familiewandeling

In oktober vond de eerste, door Robert uit Naarden georganiseerde, familie wandeling plaats.

Wandeling oktober 2008

Zoals door Robert zelf in het voorwoord zo treffend beschreven waren de weersomstandigheden uitdagend.

Francisca Crommelin en Claudine Crommelin

Regen, sneeuw, storm maar ook zon begeleidde ons op de tocht die voerde van het NS Station in Klarenbeek via het prachtige landgoed "de Poll" door de uiterwaarden van de IJssel naar Deventer.

Daar werd met het voetgangerspont de rivier overgestoken.

Alexander Sillem

In de binnenstad van Deventer, in een oude, warme, gezellige bruine kroeg was de voldoening groot.

Onder het genot van een klein drankje werd, na een korte evaluatie van deze succesvolle 'premiere, besloten jaarlijks twee wandelingen te organiseren.

Familiegolftournooi

Op vrijdag 10 oktober 2008 vond onder het gastheerschap van Robert Baarn op de Hooge Klei in Leusden de derde Crommelin familiegolftwedstrijd plaats.

Rob Crommelin

Deze prachtige golfbaan bij Leusden was het decor van een spannende strijd. De omstandigheden waren uitzonderlijk. Een schitterende herfstdag, sterk gemotiveerde en vooral gezellige familieleden en een mooi gelegen uitdagende baan.

Na een heerlijk dag en een spannende strijd werd de eerste prijs gewonnen door Coen Sandberg. Daarna volgde de borrel, het diner en de prijsuitreiking. Aernout kondigde aan dat op "zijn" club, de Hilversumse Golf, in 2009 het volgende Crommelin Golfkampioenschap zal worden gespeeld.

Coen Sandberg

Wij verheugen ons zeer op de komende wedstrijd en hopen steeds meer golfende familieleden daar te mogen begroeten.

Ouderenlunch

Op 31 oktober ontvingen Rob en Carla twintig iets ouder familieleden in hun gastvrije huis in Baarn voor de jaarlijkse ouderen lunch.

Rob en Carla

Onder het genot van koffie, soep, broodjes en taart werd gezellig bijgepraat. Liesbeth vertelde nog één en ander over de vorderingen met het familie-archief.

Voorzitter Robert overhandigde Rob en Carla enkele toepasselijke geschenken en bedankte hen voor voor de gastvrije ontvangst.

Activiteiten- agenda 2009-10

10 april Voorjaarswandeling (Goede Vrijdag)

Aanmelden bij Robert Crommelin
Naarden tel.035- 949815/ 0651990815
e-mail robert@hogehil.nl

11 september Lunch oudere familieleden (+ 65)

Aanmelden voor 15 augustus bij May Crommelin
- Huyssen van Kattendijke.

2 oktober Golfdag op de Hilversumse Golfclub. Opgeven bij Robert (Naarden)

6 november Herfstwandeling met daarna een hap. Opgeven bij Robert (Naarden)

2010 Grote familie- reünie. Nader bericht volgt

In de Familie

Aernout Broekhuysen, echtgenoot van Claudine Crommelin, ontving op 25 februari j.l. uit handen van Hare Majesteit de Koningin, het Groot Erekrus in de Huisorde van Oranje.

Aernout Broekhuysen

Hij was onder meer in 1979 Adjudant van Prins Bernhard en na de inhuldiging adjudant van Koningin Beatrix. Aernout keerde hierna terug in de Marine, om in 1987 bij het Koninklijk Huis benoemd te worden, als Intendant der Koninklijke Paleizen.

Profiel

Liesbeth Crommelin en Henk Visser

Julie Elisabeth Crommelin werd op 23 april 1936 geboren in Wageningen. In de oorlog werd zij met haar ouders twee maal geëvacueerd, in 1940 een paar dagen naar de Betuwe, in september 1944 werden zij in Zeist eerst gastvrij opgenomen door de ouders van o.a. Hansje en Agnès (zie bericht elders). Daarna werden zij in die gemeente officieel ingekwartierd.

Omdat het huis in Wageningen weer bewoonbaar moest worden gemaakt, woonde Liesbeth na de bevrijding in Mei 1945, enkele maanden in Leiden bij haar grootvader en haar tante Lita, zijn oudste dochter.

De relatie met haar grootvader Claude August, assistent van Heike Kamerlingh Onnes en later mede-oprichter en eerste directeur van het huidige Boerhaave Museum, nam sinds haar vroege jeugd een belangrijke plaats in.

Met hem bezocht zij musea in Leiden, Amsterdam en Delft en zijn uitgebreide bibliotheek vormde haar eerste kennismaking met de werken uit grote kunstverzamelingen.

Na haar eindexamen Gymnasium alfa verhuisde zij in 1955 naar Amsterdam om te studeren, eerst Frans, daarna kunstgeschiedenis.

In het kader van haar studie werkte zij enige tijd bij het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie in Den Haag, vervolgens werd zij assistent in het Haags Gemeentemuseum op de afdeling Oude Kunstnijverheid.

In 1963 volgde haar benoeming bij de afdeling toegepaste kunst van het Stedelijk Museum in Amsterdam.

Na tien jaar full time werken aan projecten van de meest uiteenlopende aard, kreeg zij alsnog de gelegenheid haar doctoraalstudie af te ronden.

In haar functie van conservator verzorgde zij vele aankopen voor en inventarisatie van de eigentijdse collectie keramiek, textiel en sieraden.

Een belangrijk deel van haar werk betrof het organiseren van tentoonstellingen en het redigeren van begeleidende catalogi. Ook publiceerde zij een aantal boeken over de collectie, o.a. over Textiel en Keramiek.

Als vertegenwoordiger van één van de belangrijkste internationale musea voor moderne kunst onderhield zij talrijke contacten met collega's en kunstenaars. Dit leidde tot talrijke initiatieven en manifestaties op haar vakgebied in

binnen-en buitenland.

Na ruim vijf en dertig jaar museumwerk koos zij in 1996 voor vervroegd pensioen.

Met Henk Visser had zij in 1980 een boerderij in Gees(Dr.) gekocht en laten restaureren. Hier woonden zij ruim vijf en twintig jaar.

Een eenvoudig pied á terre in Amsterdam maakte deze combinatie van werk en wonen mogelijk.

In 2004 verlieten zij tuin en dorp om naar hun oude stad terug te keren.

Liesbeth en Henk

Henk is geboren op 7 juli 1923 in Zuidelijk Friesland, een gebied dat landschappelijk en taalkundig veel met Drenthe te maken heeft. Van vaderskant een Stellingwerper, van moederszijde een Friese Hielkema.

Na eerste werkzaamheden in de boekhandel, werd hij in 1946 redacteur van "Het Rotterdams Parool".

In 1955 werd hij benoemd tot directeur van de stichting "De Amersfoortse Gemeenschap", de koepel over alle culturele organisaties in die stad.

Zijn activiteiten daar waren veel omvattend: kunst-educatie, concerten, voorstellingen en tentoonstellingen, kortom bevordering van een breed cultureel leven in de stad.

In de Amersfoortse periode was hij tevens secretaris van het Nationaal Overleg van Gewestelijke Cultuur, de landelijke koepel van de provinciale culturele raden. Ook had hij zitting in de Stichtse Culturele Raad.

Tijdens zijn directeurschap kwamen de plannen tot ontwikkeling voor een tentoonstellingsgebouw. Dit werd De Zonnehof, ontworpen door de architect Gerrit Rietveld.

In 1970 volgde zijn benoeming tot directeur van de Nederlandse Kunststichting. Deze stichting stelde tentoonstellingen samen van door het Rijk aangekochte werken van hedendaagse Nederlandse kunst. Deze tentoonstellingen werden in verschillende plaatsen in Nederland getoond.

Naast deze hoofdtaak werden andere belangrijke initiatieven ontwikkeld, zoals regelmatig overleg van de middelgrote musea en de uitgave van een periodiek voor beeldende kunstenaars.

Op persoonlijke titel was Henk gedurende veertien jaar voorzitter van de Centrale Commissie voor de Beeldende Kunsten, ressorterend onder het Ministerie van Sociale Zaken; tevens vervulde hij bestuursfuncties in de Amsterdamse Kunstraad en de Federale Kunstuitleen

In 1985 werd de Nederlandse Kunststichting, samen met twee Rijksinstellingen op het terrein van de beeldende kunst samengevoegd tot de Rijksdienst Beeldende Kunst, die in 1997 zou opgaan in het nu nog fungerende Instituut Collectie Nederland.

Voor Henk was dit het sein voor vertrek naar het Drentse platteland, waar hij veel liefde en werkkraft investeerde in aanleg en onderhoud van een grote tuin en waar hij samen met Liesbeth familie en vrienden gastvrij ontving.

In 2004 besloten zij weer naar Amsterdam te gaan, waar zij zich in een ruim appartement met uitzicht op het Amstelpark ook weer helemaal thuis voelen.

Henk heeft een zoon en twee dochters, zes kleinkinderen en zeven achterkleinkinderen.

Wie -wat- waar

Een foto, in bezit van Reinhard Crommelin, van een familiebijeenkomst, waarvan de aanleiding niet duidelijk is.

De vraag is: weet iemand welke gebeurtenis (huwelijk?) hier is vastgelegd en wie zijn afgebeeld.

Derde en vierde links achter zijn Hendrik Crommelin en zijn vrouw Geertruid Crommelin- barones van Sytzama. Rechts van de bruid waarschijnlijk Jacob

Willem Hendrik Crommelin.

Wie meer weet, wordt verzocht dit te melden aan het redactie-secretariaat. Het antwoord vindt u- hopen wij - in het volgende Journal.

Wij zijn van plan deze rubriek voort te zetten in de komende Journals.

Wie foto's met hulp van familieleden wil ' determineren', kan het origineel of een duidelijke reproductie zenden aan het redactie- secretariaat

Familiefoto Crommelin

Van Uw Penningmeester

De financiën van de Stichting Familie Crommelin zijn als volgt opgebouwd.

Uit giften van de Familie en een schenking uit het pruikenfonds is er een bedrag van circa 8.000 euro beschikbaar gekomen voor het Familie Archief.

Daarnaast beschikt de Stichting over een buffer van circa 2.500 euro waarmee zij haar activiteiten kan financieren.

Per jaar bedragen de ontkosten circa 1.000 euro. Ongeveer de helft hiervan wordt besteed aan de twee uitgaves van het Crommelin Journal de andere helft wordt aangewend om de website in de lucht te houden.

De overige activiteiten moeten zichzelf bedruipen.

Dat wil zeggen dat er geen bijdrage uit de familiekas plaatsvindt voor de familiereünie, lunch, wandeling of golfwedstrijd. Om de continuïteit van de Stichting te waarborgen is uw bijdrage van harte welkom. Even ter herinnering:

Volwassenen 35 euro, kinderen 15 euro.
U kunt uw bijdrage storten op de rekening van de Stichting Familie Crommelin op onderstaand rekeningnummer:

Accountnumber:
3837.91.014 at the Rabobank
Bussum , The Netherlands
Swiftnumber: nl71 rabo 0383
7910 14

Adressenlijst Bestuur

Het bestuur van de Stichting Familie Crommelin bestaat uit de volgende familieleden:

Robert Crommelin (voorzitter)
Hortensiuslaan 9
1214 GV Naarden
T : 035 6949815 / 06 51990815
E : robert@hogehil.nl

May van Oordt - Crommelin (secretaris)
Onderstal 48
4631 NR Hoogerheide
T : +31 (0) 164 660038
E : info@crommelin.org

Alexander Crommelin (penningmeester)
Van Halllaan 3
1412 CS Naarden
T : 035 6950092 / 06 54313372
E : a.crommelin@planet.nl

Het volgende Journal verschijnt in september 2009.

Kopij hiervoor kan tot uiterlijk 1 augustus worden gezonden naar het secretariaat.
Schriftelijk of per e-mail.